

ANNUS GÁBOR:

Mátyás király Szegeden

A Hunyadiak életében Szeged városának mindig nagy szerepe volt. Hunyadi János is ide gyűjtötte a seregét, és itt tanácskozott a nádorfehérvári diadal előtt. Fiát, Mátyást -- ha lehet -- még szorosabb szálak fűzték a városhoz.

1458 januárjában itt kötött egyezményt a királyi hatalomért vetélkedő két főúri blokk, a Garai-Újlaki liga és a Szilágyi-Hunyadi rokonság. Maga a tény, hogy a tárgyalásokra Szegeden került sor, már eleve az utóbbi csoport esélyeit mutatja, hiszen a város ekkor Szilágyi Mihály és Szilágyi Erzsébet kezén volt. A környéken a Hunyadiaknak jelentős birtokaik, a városban -- Reizner János szerint -- befolyásos rokonaik voltak.

Az egyezmény értelmében a Garai-Újlaki liga támogatja Mátyás királlyá koronázását, s ennek fejében megtarthatja pozícióit, és Mátyás feleségül veszi Garai nádor leányát. A szerződés aláírása után indult Szilágyi Mihály Budára 20 ezer lovasával, hogy Mátyást a Duna jegén királlyá kiáltassa.

A trón elfoglalása után az ifjú király azonnal felrúgott minden egyezményt, még Szilágyi Mihályt is eltávolította Budáról. Szegedre küldte, hogy készítsen elő egy törökellenes hadjáratot. Augusztus végén Mátyás is Szegedre jött, az időközben ellenszegülő Szilágyi Mihályt elfogatta, és Világos várába záratta. A téli országgyűlést is Szegedre hívatta össze, és 1458. december 23-tól 1459. január 29-ig maga is itt lakott.

Ezekben a hónapokban két diplomát is adott Szeged városának. Az 1458. augusztus 16-i, Budán kelt oklevelében az egyházkegyúri jogokról szól. Megerősíti a szegedi polgárokat szabad plébánosválasztási ("Hogy az plébánosságot szabadon azoknak akarják annak agyják Szegedön") és az ispotályok irányítását végző magisztrátus választási jogukban.

Az 1459. január 20-án, Szegeden kelt diplomájában Mátyás engedélyezi az alszegedieknek, hogy a Boldogságos Szűz kolostora előtt szerdánként szabad hetivásárt ("forum ebdomadae liberum ... ante claustrum beate Marie virginis") tartsanak ugyanazokkal a jogokkal

és kedvezményekkel, mint minden más királyi városban. A Szűz Mária-kolostor az alsóvárosi -- későbbi ferences -- kolostorral azonosítható. A kolostor építése is Mátyás nevéhez fűződik. A hagyomány szerint 1468-ban kezdte építtetni, de életében nem tudta befejezni, ezért a szegedi polgárok segítségével hozták tető alá. A kolostor valójában már az 1450-es évek közepén-végén állt, amint az az 1459-es oklevélből kiderül. Mátyásnak tehát csak a kolostor kibővítésében lehetett szerepe.

1462-ben Mátyás ismét huzamosabb ideig tartózkodott Szegeden. Július végén érkezett ide, s hadai rendezése után, augusztus közepén indult a török ellen. Itt tartózkodásakor intézkedett Asszony-szállása kun pusztá használatáról. Megengedte a szegedieknek -- az apja és maga iránt tanúsított szolgálatkészség viszonzásaképpen --, hogy a pusztát kaszálóival együtt ugyanúgy használhassák, mint eddig. A pusztának a rideg állattartás miatt volt óriási jelentősége.

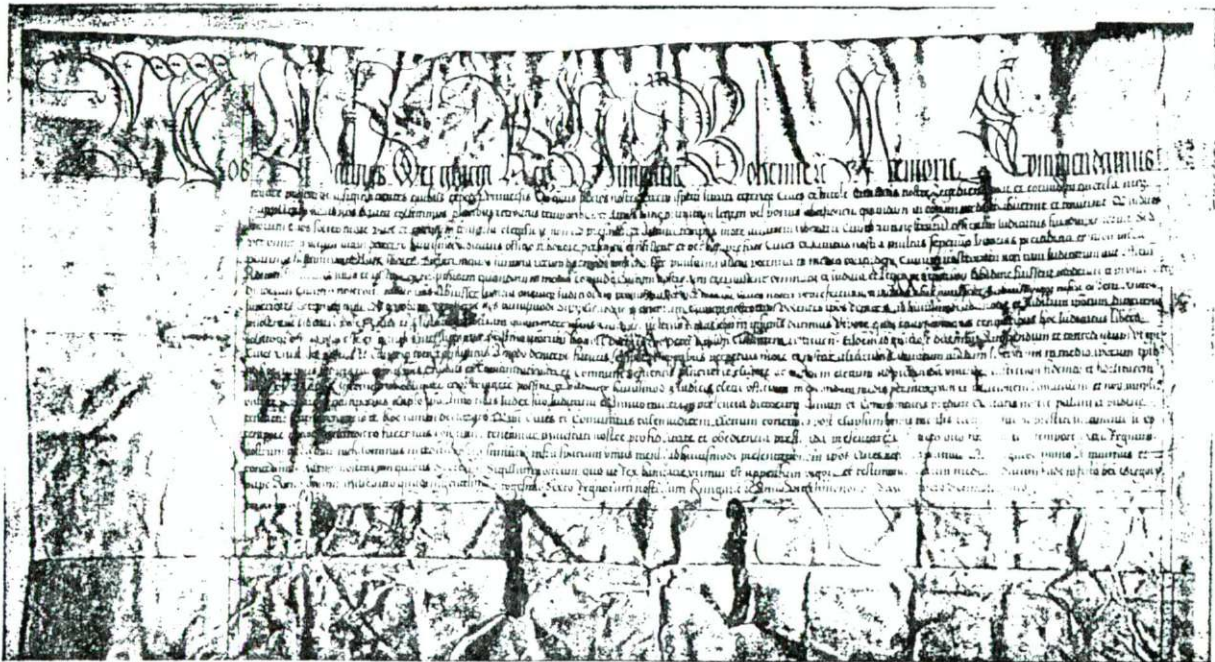
Három év múlva, 1465. januárjában Mátyás ismét Szegeden időzött, ahol főpapokkal és főurakkal (Janus Pannonius pécsi püspök, Szécsi Dénes esztergomi érsek, Ország Mihály stb.) királyi tanácsot tartott a haza közállapotairól.

Az 1473-ban kiadott oklevelében elrendelte -- "tekintetbe vévén a mi híveinknek, Szeged városa értelmes és gondos polgárainak ... azon hív szolgálatait, melyeket ... sokféleképpen tanúsítottak és teljesítettek" --, hogy a Duna-Tisza között fekvő összes pusztákat, melyek "homok"-nak neveztetnek, a szegediek a kunokkal együtt közösen használhatják.

1475 októberében jött ismét Szegedre Mátyás. Október 25-én, Szent Demeter egyháza védőszentjének elő ünnepén "bement volna a nagymisére, és látta volna, hogy nem igen jeles casula avagy mise-mondó ruha volna a plébánoson, ... mindjárt levoná az ő felső ruháját, és az oltárra offerálá azt, hogy Szent Demeternek casulát csinálnának belőle". A kazula ma is megvan; hogy Mátyáshoz köze volna, nem bizonyítható, és nem is cáfolható.

Láthatjuk, hogy Mátyás milyen kitüntetett figyelemmel viseltetett Szeged városa iránt. Hogy ez a figyelem a királyválasztás

körül teljesített jószolgálatoknak vagy Szeged gazdasági szerepének (só-, bor-, marhakereskedelem stb.) köszönhető-e, nem tudni, de tény, hogy háláját, figyelmét többször is kifejezte. Ezt bizonyítja -- többek között -- az általa kiadott mintegy 15 kiváltságlevél, mely mind becses jogokat és előnyöket biztosított a városnak. Azt mondhatjuk -- különösen amíg Mátyás figyelmének fókuszában a török-ellenes küzdelmek álltak --, hogy Szeged az ország második központja volt.

Mátyás király 1458. évi adománylevele az egyházkegyúri jogokról.